

Til: Assisterende Utenriksråd Dato: 30.03.2020
Via: Avdeling for bærekraftig utvikling Saksnr.: 20/3110 -
Fra: Seksjon for hav og næringsutvikling Saksbehandler: Elin Graae Linnestad

Orienteringsnotat – Evalueringsrapport om norsk bistand til næringsutvikling og jobbskapning.

Sammendrag

- Etter oppdrag fra Evalueringsavdelingen i Norad har CMI gjennomført en kartlegging av omfang og formål med norsk støtte til privatsektorutvikling, og på grunnlag av kartleggingen anbefalt forbedringer.
- Deler av rapporten er svak, og Evalueringsavdelingen anbefaler at det 1) legges til rette for en ny kartlegging; 2) vurderes eventuelle behov for koordinere større deler av innsatsen og se ulike virkemidler i sammenheng; 3) vurderes om noen av underliggende programområder bør organiseres som en portefølje.
- Notatet redegjør for seksjonens forslag til hvordan anbefalingene fra Evalueringsavdelingen bør følges opp. En detaljert oppfølgingsplan følger vedlagt.

1. Bakgrunn

Evalueringsavdelingen i Norad ga CMI i oppdrag å kartlegge formålet med, og omfanget av norsk bistand til privatsektorutvikling. CMI skulle i tillegg gjøre en faglig vurdering av innretningen på bistanden basert på kunnskap fra forskning og evaluering. Formålet med evalueringen var å bidra med anbefalinger til hvordan norsk bistand til næringsutvikling og jobbskapning kan forbedres.

Arbeidet med evalueringen har pågått siden begynnelsen av 2018. Det har vært flere runder med kommentarer fra UD, Norad og Norfund, og påfølgende omarbeiding. Rapporten var opprinnelig tenkt som den første i en serie av tre evalueringer om norsk bistand til privatsektorutvikling og jobbskapning. Norads Evalueringsavdeling har imidlertid justert planene, og i stedet lagt opp til en «Evaluering av instrumenter og kanaler som Norge bruker innenfor næringsutvikling.» Endelig innretning og tittel på denne påfølgende evalueringen er til orientering under vurdering.

Dette notatet redegjør for funn og konklusjonene fra evalueringen. Notatet redegjør videre for svakheter ved evalueringen og følgelig planer for oppfølging.

Det vises for øvrig til Seksjonens vurderingsnotat datert 29. januar 2020 (ref. 18/10115-) og Norads oversendelsesnotat for evalueringen datert 6. februar d.å. Begge notater følger vedlagt.

2. Om evalueringen – funn og svakheter

Evalueringens funn kan summeres som følger:

- Hovedformålene for bistand til privatsektorutvikling har vært relativt stabile i perioden 2014 til 2017 og omfatter inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, fattigdomsreduksjon, jobbskaping, ansvarlig næringsliv og omlegging til bærekraftig energi for reduksjon av klimautslipp.
- Omfanget av innsatsen har vært stabil i perioden og har utgjort omkring 11% av den totale bistanden.
- Norsk privatsektorbistand kan bidra til å oppnå de formulerte målene, avhengig av måten bistanden blir gjennomført på.
- Det er en risiko for at bistand til privatsektorutvikling forstyrrer markedet på en slik måte at det forhindrer måloppnåelse.
- Den mest direkte, og dermed den mest effektive måten å redusere fattigdom på er å investere i småskala jordbruk.

Det er flere svakheter ved evalueringen. Blant annet har evalueringsteamet benyttet OECD/DACs definisjon av privatsektorutvikling som grunnlag for evalueringen. Denne inkluderer ikke offentlig eid næringsliv, og er noe snevrere enn begrepet «næringsutvikling» som ligger til grunn for UD's innsats på feltet, ref. Stortingsmelding 35 (2014 - 2015) – «Sammen om jobben. Næringsutvikling innenfor utviklingssamarbeidet.» Trolig som følge av dette ble ikke bistand til næringsutvikling via multilaterale kanaler inkludert i kartleggingen av omfang. Videre blir begrepet privatsektorutvikling benyttet på ulike måter gjennom rapporten, og det er derfor usikkerhet knyttet til hva som er kartlagt, og det reelle omfanget. Evalueringsrapportens analyser og konklusjoner er følgelig utarbeidet på mangelfullt grunnlag og gir ikke en reell oversikt over norsk innsats for næringsutvikling og jobbskaping slik en av evalueringens hovedformål var.

Evalueringsrapportens mangelfulle data-grunnlag og begrensede definisjon av næringsutvikling gjenspeiler seg også i rapportens analyse og vurdering av bistandens innretning som fremstår som svak. Blant annet synes ikke evalueringsteamet generelt å ha foretatt en vurdering av bistandens omfang og innretning i forhold til de ulike prioriteringer og målsetninger for innsatsen, ref. St. melding 35.

Rapportens funn og konklusjoner fremstår derfor som begrenset. Seksjonens vurdering er i samsvar med den vurderingen som er gjort av Evalueringsavdelingen i Norad og som redegjøres for i «Oversendelsesnotatet» som følger vedlagt.

3. Veien videre

I «Oversendelsesnotatet» fra Evalueringsavdelingen anbefales UD å vurderes tre oppfølgingstiltak:

1. Legge til rette for en kartlegging av den totale innsatsen innenfor feltet privatsektorutvikling;
2. Vurdere om det er behov for å koordinere større deler av innsatsen, og se ulike virkemidler i sammenheng. Dette er viktig for å sikre at man velger de mest formålstjenlige tiltakene, og at ulike deler av satsningen er samstemt.
3. Vurdere om noen av de underliggende programområdene innenfor feltet privatsektorutvikling bør styres som porteføljer.

Nedenfor følger seksjonens vurdering av Evalueringsavdelingens anbefalinger og forslag til tiltak. Ytterligere detaljer omtales i vedlagte matrise.

3.1 Anbefaling 1), «Legge til rettet for en kartlegging av den totale innsatsen for privatsektorutvikling»

Forvaltningen og oppfølgingen av norsk støtte til næringsutvikling og jobbskaping er fordelt på flere kap. poster og tematiske innsatsområder. Det tematiske ansvaret ligger i seksjon for hav og næringsutvikling, mens forvaltningen av midlene, med unntak av støtten til Norfund, gjøres av næringslivsseksjonen i Norad og enkelte ambassader. I tillegg til dette kanaliseres en betydelig andel av norsk støtte til næringsutvikling via de multilaterale utviklingsbankene hvis ansvar ligger hos seksjon for multilaterale utviklingsbanker. Utover dette gis det støtte til andre satsingsområder som også bidrar til næringsutvikling, som for eksempel landbruk, klima, hav, og utdanning (yrkesutdanning). Evalueringen gir kun et delvis bilde av den totale innsatsen, men en mer fullstendig oversikt over innsatsen mangler imidlertid. Dette vanskeliggjør departementets arbeid med, og rapportering på innsatsen, samt arbeidet med å sikre en koordinert tilnærming og målrettet og effektiv innsats.

Det er ingen tvil om at de sosioøkonomiske konsekvensene av COVID-19 vil være enorme. En kraftig økonomisk nedgang ventes i partnerlandene, ikke minst i Afrika sør for Sahara. Samtidig vil de færreste av disse landene ha nasjonale institusjoner som vil kunne tilby krisepakker i form av lån og garantier til bedrifter for å sikre at de overlever konsekvensene av COVID-19. Allerede før pandemien viste analyser at det hvert år er behov for å skape 20 millioner nye arbeidsplasser i Afrika sør for Sahara for å holde tritt med befolkningsveksten. Samtidig som vi må se på tiltak som vil lette situasjonen på kort sikt, vil det være viktig å ha blikket rettet forbi den umiddelbare krisen og på viktigheten av langsiktig innsats for å gjenopprette og opprettholde næringslivet og arbeidsplassene i afrikanske land og mindre utviklede land, herunder identifisere hvilke tiltak som bør fortsette slik de er i dag, og hvilke som må justeres samt nye som bør utvikles. Norfund vil f.eks. fokusere sin innsats for å bidra til at bedriftene kan holde det gående gjennom krisen og være i stand til å ta opp igjen produksjonen for fullt i etterkant.

For å kunne gjøre de nødvendige justeringene av eksisterende innsats, samt identifisere nye satsingsområder og utvikle nye tiltak, er det helt nødvendig å ha en god oversikt over

dagens innsats for næringsutvikling og jobbskaping på tvers av våre innsatssektorer i utviklingspolitikken, virkemidler og effekten av denne innsatsen. Som det fremgår av Norads oversendelsesnotat, mangler denne oversikten.

Det er grunn til å vente at verden vil bli endret som følge av COVID-19. Både multilaterale og bilaterale givere vil raskt komme på banen med nye initiativer, hvor det kan være stor grad av overlapping. For å hindre duplisering og sløsing med knappe ressurser, vil det være viktig å identifisere hvor man fra norsk side har særskilte muligheter til å gjøre en virkelig forskjell.

I lys av dette støtter seksjonen anbefalingen om å legge til rette for en kartlegging av den totale innsatsen for næringsutvikling. Hensikten vil være å få en oversikt over omfang, innretning og resultater. Utgangspunktet for gjennomgangen bør være St. melding 35 (2014 – 2015), «Sammen om jobben – næringsutvikling innenfor utviklingssamarbeidet», samt Stortingsmelding 24 (2016 – 2017), «Felles ansvar for en felles fremtid - Bærekraftmålene og norsk utviklingspolitikk.» Funn skal vurderes i forhold til utviklingspolitiske føringer og prioriteringer for næringsutvikling og jobbskaping, samt utvikling på feltet i Norge og internasjonalt. På grunnlag av denne bredere tilnærmingen til næringsutvikling og jobbskaping i utviklingsbistanden skal kartleggingen bidra med anbefalinger til en eventuell justering av eksisterende innsats. COVID-19 og de sosioøkonomiske konsekvensene som vil følge av pandemien vil danne et bakteppe for kartleggingen, og inngå som en sentral del i vurderingene av hvordan norsk støtte til næringsutvikling og jobbskaping skal justeres i tiden fremover.

I forkant av kartleggingen vil det måtte gjøres en avgrensning av hvilke innsatsområder som skal inkluderes i kartleggingen. Innsatsen som bidrar til næringsutvikling og jobbskaping over andre satsingsområder, som for eksempel yrkesopplæring, klima (ren energi). Det vil også være viktig å inkludere midler som kanaliseres via multilaterale kanaler som Verdensbanken og de regionale utviklingsbankene i kartleggingen..

Et annet viktig punkt er at gjennomgangen skal være framoverskuende. Det vil si at den skal bidra til en diskusjon om veien videre for norsk bistand til næringsutvikling og jobbskaping, og eventuelle endringer som bør gjøres, særlig i lys av COVID-19. Som et endelig resultat av gjennomgangen ønsker vi å ha en tydelig profil for norsk bistand til næringsutvikling og jobbskaping som er basert på realistiske mål og solid resultatstyring, og med tydelig rolle- og ansvarsfordeling mellom relevante aktører.

3.2. Anbefaling 2), «Vurdere om det er reelle behov for å koordinere større deler av innsatsen, og se ulike virkemidler i sammenheng (...))»

Faglig ansvar, forvaltning og oppfølging av norsk innsats for næringsutvikling og jobbskaping er som nevnt fordelt mellom forskjellige avdelinger og seksjoner i UD, Norad, og Norfund. Dette betyr at mulige synergieffekter mellom beslektede innsatser ikke nødvendigvis blir fanget opp og det er en risiko for at innsatser blir mindre effektive, samtidig som man kan gå glipp av relevant kunnskapsdeling. Seksjonen stiller seg derfor

bak Evalueringsavdelingens anbefaling om å vurderer behov for å koordinere større deler av innsatsen og se ulike virkemidler i sammenheng.

I første omgang vil dette innebære et arbeid for å få bedre oversikt over innsats og resultater. I tillegg til kartleggingen, anbefaler seksjonen i denne sammenheng å styrke dialog og samarbeid med Næringslivsseksjonen i Norad, og gjennomføre en intern kartlegging av støtte til næringsutvikling via andre seksjoner i UD. Denne kartleggingen vil bidra til den overordnede kartleggingen som nevnt i punktet over. Som følge av COVID-19 er det sannsynlig at justeringer av eksisterende innsats også vil gjøres i andre deler av UD og Norad som også støtter tiltak som bidrar til næringsutvikling og jobbskaping. Det anbefales at den interne kartleggingen avventer noe tid for å gi rom for eventuelle justeringer som vil gjøres i tiden fremover.

Seksjonen anbefaler videre å styrke dialogen med næringslivet gjennom det nylig opprettede pådriverforumet for næringsutvikling som redegjort for i beslutningsnotat til utviklingsministeren datert 24. januar d.å. (ref. 20/1333-). Dette er i tråd med uttalt politisk målsetting om å styrke samarbeidet med norsk næringsliv for å øke jobbskaping og investeringer i utviklingsland.

Funn fra den overordnede kartleggingen som nevnt over vil også bidra til en vurdering om det er behov for ytterligere koordineringstiltak, og/eller justering av eksisterende koordinering og samarbeid.

3.3. Anbefaling 3), «Vurdere om noen av de underliggende programområdene innenfor feltet privatsektorutvikling bør styres som porteføljer.»

Det foreligger ingen omforent definisjon av porteføljestyring i utviklingspolitisk sammenheng. På generelt grunnlag kan begrepet forstås som en samling, eller en samordning av prosjekter/programmer eller initiativ som støtter opp om den samme endringsteorien, men som styres uavhengig av hverandre. I henhold til teorien vil porteføljestyring bidra til å maksimere effekten og verdien av den samlede innsatsen, unngå overlapp/forbedre koordinering, bedre balanse i porteføljen i forhold til risikostyring, tidsperspektiver, virkemidler, og liknende. Forutsetningen for en vellykket porteføljestyring er en tydelig målformulering som er forankret i overordnede målsetninger og strategi for operasjonalisering.

Evalueringsavdelingen skriver i sitt oversendelsesnotat for «Evaluering av porteføljeorienteringen i nye bistandsprogrammer» at: «God porteføljestyring innebærer aktiv styring av en gruppe tiltak for å oppnå tydelige, definerte mål med en programlogikk basert på evidens. Dette innebærer at kunnskap (forskning, evalueringer og annen resultatinformasjon) innhentes på planlagte tidspunkter og brukes aktivt for å informere styringsbeslutninger.» (Norad, 6. februar 2020, ref.: 1900293-6).

Fordeler til tross; en evaluering av porteføljestyring som nylig ble lansert av Evalueringsavdelingen i Norad påpeker noen sentrale utfordringer for porteføljestyring i norsk bistandsadministrasjon¹. Blant annet:

- Generelt vanskelig i UD/Norad å planlegge innhenting av relevant informasjon til rett tidspunkt slik at man kan ta gode beslutninger i porteføljen.
- Budsjettansvaret for de ulike satsningsområdene som eventuelt vil inngå i en portefølje vil være fordelt på flere poster innad i bistandsadministrasjonen, og på tvers av departementer og direktorater. Det vil dermed ikke være tydelig hvem som er ansvarlig for å levere på overordnet nivå.

Samlet gir dette en risiko for mangel på godt beslutningsgrunnlag, ineffektiv koordinering, og uklare styringsstrukturer.

Spørsmålet om hvorvidt deler av norsk støtte til næringsutvikling bør organiseres som en portefølje er følgelig kompleks. Seksjonen vil argumentere for at det først og fremst bør foreligge en omforent forståelse av begrepet på overordnet nivå i departementet, inkludert en omforent forståelse av hva dette vil innebære i praksis for bistandsadministrasjonen. Basert på en overordnet og omforent forståelse av begrepet vil man således også kunne vurdere hvor hensiktsmessig en slik organisering vil være, og for hvilke områder av utviklingspolitikken i forhold til eksisterende organisering av norsk bistandsadministrasjon, ref. stortingsproposisjonen.

Uten en omforent forståelse av begrepet, anser seksjonen det som lite hensiktsmessig å vurdere porteføljestyring på seksjonsnivå da det vil være en risiko for at ulike seksjoner har ulik forståelse av begrepet og følgelig oppfølging i praksis.

Videre anses det som svært vanskelig identifisere aktuelle programmer og innsatser som eventuelt bør organiseres som en portefølje, uten at det foreligger en god oversikt over norsk støtte til næringsutvikling og jobbskaping. Dette i tillegg til at det p.t. ikke foreligger en omforent forståelse av begrepet, anser seksjonen det som prematurt å vurdere porteføljestyring av næringsutvikling og jobbskaping. Tiltak som er listet under Norads anbefalinger 1) og 2) vil bidra til å bringe ytterligere klarhet og oversikt over den norske innsatsen på feltet, og dermed hjelpe en mulig vurdering av dette spørsmålet. Seksjonen vil imidlertid anbefale at det foreligger en omforent forståelse av begrepet på overordnet nivå som en forutsetning for å gjøre en slik vurdering.

4. Konklusjon og tilråding

Det er behov for en bedre oversikt over totaliteten i den norske innsatsen for næringsutvikling og jobbskaping. Evalueringen som CMI nylig har gjennomført etter oppdrag fra Norad gir et begrenset bilde. Seksjonen støtter derfor Evalueringsavdelingens anbefaling om å foreta en kartlegging av norsk støtte til næringsutvikling og jobbskaping.

¹ Norad Evaluation Department (2/2020), «Evaluation of the Norwegian Aid Administration's Approach to Portfolio Management.» Carried out by Itad Ltd. in association with Chr. Michelsen Institute.

COVID-19 må danne bakteppe for kartleggingen og inngå som en sentral del i vurderingen av hvordan norsk støtte til næringsutvikling og jobbskaping bør fokusere og innrettes på kort og lang sikt. I tillegg, og som et komplimenterende tiltak vil seksjonen søke å styrke dialog og samarbeid med Norad, samt søke å få en bedre oversikt over støtten som gis (indirekte) til næringsutvikling via andre satsingsområder i UD. Også dette må inkludere COVID-19, og justeringer av relevant innsats som gjøres av øvrige deler av UD og Norad. Hva gjelder anbefalingen om porteføljestyring anser seksjonen dette som prematurt, og argumenterer i stedet for at det først og fremst utvikles en omforent begrepsforståelse som skal gjelde for hele UD. Først etter at en slik omforent begrepsforståelse, og resultater fra kartleggingen foreligger, vil seksjonen anbefale at det gjøres en vurdering om deler av innsatsen skal organiseres som en portefølje.

Seksjonen tilrår en tilslutning til anbefalingene som er redegjort for i dette notatet og oppfølgingstiltak som beskrevet i vedlagte tabell.

Administrative og budsjettmessige konsekvenser

Kostnader forbundet med de foreslåtte oppfølgingstiltakene vil først og fremst være knyttet til kartleggingen av den totale innsatsen for næringsutvikling og jobbskaping. Estimert for dette er anslagsvis NOK 300 000, og vil dekket over kap. 140 post 21.

Kopi til:

Seksjon for handelspolitikk og internasjonal økonomi.

Seksjon for FN politikk.

Seksjon for multilaterale utviklingsbanker.

Enhet for næringsfremme.

Seksjon for energi, klima og matsikkerhet.

Enhet for tilskuddsforvaltning.

Oppfølgingsplan: Evaluering av norsk bistand til privatsektorutvikling og jobbskapning					
Norad anbefaling	Tiltak	Ansvarlig for tiltak	Tidsramme	Resultat/kommentar	Status per august 2020
Legge til rette for en kartlegging av den totale innsatsen for privatsektorutvikling.	1.1) Gjennomføre en ny kartlegging av den totale bistanden til norsk næringsutvikling og jobbskapning. Hensikten vil være å få en oversikt over omfang, innretning og resultater. COVID-19 skal danne et bakteppe for kartleggingen og inngå som en sentral del av de vurderinger og analyser som gjøres. Funn skal vurderes i forhold til utviklingspolitiske føringer og prioriteringer for norsk næringsutvikling og jobbskapning, samt utvikling på feltet i Norge og internasjonalt. På grunnlag av funn og analyser skal kartleggingen bidra med anbefalinger til en eventuell justering av eksisterende innsats for næringsutvikling og jobbskapning.	Seksjon for hav og næringsutvikling i dialog og samarbeid med Norads evalueringsavdeling, statistikkseksjonen, næringslivsseksjonen, og resultatseksjonen.	Ferdig mars 2021. (avhengig av situasjonen knyttet til COVID-19)	Seksjon for hav og næringsutvikling vil ha ansvaret for å utarbeide oppdragsbeskrivelsen i samarbeid med relevante avdelinger i Norad (evaluering, statistikk og resultater). Seksjon for anskaffelser vil bistå i arbeidet med å lyse ut kartleggingen, hente inn og vurdere tilbud. Hovedansvar for avtale og oppfølging underveis vil ligge hos seksjon for hav og næringsutvikling. Utgangspunktet for gjennomgangen skal være St. melding 35 (2014 – 2015), «Sammen om jobben – næringsutvikling innenfor utviklingssamarbeidet», samt Stortingsmelding 24 (2016 – 2017), «Felles ansvar for en felles fremtid - Bærekraftmålene og norsk utviklingspolitikk.» Funn skal vurderes i forhold til utviklingspolitiske føringer og prioriteringer for norsk næringsutvikling og jobbskapning, samt utvikling på feltet i Norge og internasjonalt. På grunn av dette skal kartleggingen bidra med anbefalinger til en eventuell justering av eksisterende innsats for næringsutvikling og jobbskapning.	

	1.2) Foreta en avgrensning av hvilke satsingsområder som skal inngå i kartleggingen, som for eksempel støtte via multilaterale utviklingsbanker, eller støtte til klima (ren energi), helse og utdanning, og yrkesopplæring.	Seksjon for hav og næringsutvikling i samråd med relevante seksjoner.	Innen sommer 2020.		
Vurdere om det er reelle behov for å koordinere større deler av innsatsen, og se ulike virkemidler i sammenheng. Dette er viktig for å sikre at man velger de mest formålstjenelige tiltakene, og at ulike deler av satsningen er samstemt.	2.1) Videreføre kvartalsvise koordineringsmøter med næringslivsseksjonen i Norad.	Seksjon for hav og næringsutvikling.	Årlig syklus: Januar, April, August, November.	Seksjon for hav og næringsutvikling vil utarbeide forslag til agenda i samråd med næringslivsseksjonen i Norad. Hensikten vil være gjensidig informasjonsutveksling, diskutere aktuelle saker i forbindelse med programsyklus, herunder resultatrapportering.	
	2.2) Styrke den uformelle arbeidsdialogen mellom seksjon for hav og næringsutvikling og næringslivsseksjonen i Norad.	Seksjon for næringsutvikling i samarbeid med næringslivsseksjonen i Norad.	Hele året.	Gjensidig regelmessig og uformell informasjonsutveksling og samarbeid om aktuelle spørsmål og saker.	

	<p>2.3) Sikre god dialog med næringslivsseksjonen i Norad i forbindelse med behandlingen av søknader mottatt etter utlysning av midler til strategiske partnerskap og bedriftstøtte i 2020.</p>	<p>Seksjon for hav og næringsutvikling i dialog og samarbeid med næringslivsseksjonen i Norad.</p>	<p>Tentativt April og August 2020</p>	<p>Hensikten vil være å sikre at tildelinger er i tråd med overordnede utviklingspolitiske føringer og prioriteringer, samt bedre kunnskap og oversikt over tiltak som mottar støtte.</p>	
	<p>2.4) Gjennomføre en intern kartlegging av departementets innsats for næringsutvikling.</p>	<p>Seksjon for hav og næringsutvikling.</p>	<p>Andre kvartal 2020</p>	<p>Seksjon for hav og næringsutvikling sender bestilling til relevante seksjoner for oversikt over støtte som bidrar til næringsutvikling, herunder seksjon for handelspolitikk og internasjonal økonomi, seksjon for energi, klima og matsikkerhet, seksjon for multilaterale utviklingsbanker, seksjon for Sør-Asia og Afghanistan, seksjon for Øst-Asia og Osceania, seksjon for Midt-Østen og Nord Afrika, seksjon for Afrikas Horn og Vest Afrika, seksjon for Sørlege og Sentrale Afrika, og Latin-Amerika seksjonen. Hensikten vil være å synliggjøre omfanget av norsk støtte til næringsutvikling i hele departementet, og på grunnlag av dette vurdere behov for tettere koordinering/samarbeid for å sikre at innsats er i tråd med utviklingspolitiske prioriteringer og føringer for norsk støtte til næringsutvikling og for bedre kunnskap om resultater og eventuelle behov for justeringer.</p>	

	2.5) Økt dialog med næringslivet gjennom nylig opprettet pådriverforum for næringsutvikling ledet av administrerende direktør i Yara, Svein Tore Holsether. NHO har sekretariatsfunksjon.	Seksjon for hav og næringsutvikling.	Hele året.	Etableringen av pådriverforumet for næringsutvikling og oppfølging av dette er i tråd med uttalt politisk målsetting om styrke samarbeidet med norsk næringsliv for å øke jobbskaping og investeringer i utviklingsland.	
	2.6) Bruke eierstyringen av Norfund for å sikre koordinert innsats.		Hele året.		
	2.7) Dialog med relevante ambassader.			Benytte anledningen som gis ved ulike samrådsmøter.	
	2.8) Internasjonal dialog		Hele året.	Delta i diskusjonen internasjonalt på sentrale møteplasser for å følge den faglige utviklingen på feltet, herunder OECD, Grønt Investeringsfond, og DCED - Donor Committee for Enterprise Development.	
	2.8) Ytterligere tiltak vil vurderes på grunnlag av kartleggingen.	Seksjon for hav og næringsutvikling.	Første kvartal 2021.		
Vurdere om noen av de underliggende programområdene innenfor feltet privatsektorutvikling bør styres som porteføljer.	3.1) Vurdering gjøres på grunnlag av kartleggingen.	Seksjon for hav og næringsutvikling i samråd med relevante seksjoner og Norad (næringslivsseksjonen)	Tentativt første halvdel 2021.	Seksjonen argumentere for at en overordnet begrepsforståelse må først være på plass, samt bedre oversikt over norsk innsats for næringsutvikling og jobbskaping (ref. kartleggingen i anbefaling nr. 1), før en reell vurdering av porteføljestyling kan foretas.	